

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΤΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑΝ "ΤΥΠΟΣ",
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχυτοκοι συντάκτες: Κ. ΚΑΡΒΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ."

"Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τή Διαχείριση πρέπει
να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑ Ν «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά τήν Ελλάδα δρ. 20 τὸ χρόνο.
> 10 τὸ ἔξαμηνο.
> 5 τὸ τρίμηνο.
Γιά τήν Ἀγγλία καὶ Αἴγυπτο £ 1 τὸ χρόνο.
£ 0,10 τὸ ἔξαμηνο
\$ 5 τὸ χρόνο
\$ 3 τὸ ἔξαμηνο

Καὶ γιά τὰ ἄλλα μέρη ἀνάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΣΤΗ Συζήτηση πούγινε πάνω στο γλωσσόσκαπι-
δευτικό μας ζήτημα, μόνο ἐμεῖς διατυπώσαμε ὡ-
ρισμένη καὶ πρωτότυπη γνώμη. Οἱ ἄλλοι περιοριστή-
κανε νὰ ξαναμασήσουν τὰ χιλιεπισωμένα ἐπιχειρή-
ματά τους. Μόνο ἐμεῖς βάλαμε τὸ ζήτημα ἐκεῖ πού εἶ-
ναι. Ἦρθε ἔπειτα καὶ ὁ Ψυχάρης κ' ἔφριξε ὄλο τὸ βά-
ρος του σὺν μέρος τὸ δικό μας. Γιατὶ τὸ ζήτημα δὲν
εἶναι πιά σήμερα γιά καθαρεῖουσα, ὅπως φαντάζον-
ται οἱ πολλοί. Ἡ καθαρεῖουσα εἶναι καταδικασμένη
πιά, καὶ ἂ ζεῖ, τεχνητὴ εἶναι ἡ ζωὴ της, εἶναι οἱ ἔνα-
ρες τῶν γαιτρῶν πού τὴν κρατοῦνε στὴ ζωὴ καὶ θὰ τὴν
κρατήσουνε βέβαια μὲ τὸ στενεῖδ ἀκόμα γιά κάμποσον
καιρὸ. Σήμερα ὄλος ὁ ἀγῶνας γίνεται, καὶ πρέπει νὰ
γίνεται, γιά τὴν μυχτὴ. Αὐτὴ εἶναι σήμερα ὁ ὄχτρος
καὶ ὄχι ἡ σφραγισμένη ἢ καθαρεῖουσα, καὶ ἄς κραβ-
γάζει ὅσο θέλει ὁ Χατζιδάκης. Ἐμεῖς εἶπαμε τὴ γνώ-
μη μας. Καὶ τὴν εἶπαμε ὅπως συνηθίσουμε πάντα νὰ
λέμε τίς γνώμες μας. Καθαρά καὶ ἀφοβα. Τὸ περίε-
ργο τώρα εἶναι ἡ χαρακτηριστικὴ σιωπὴ τῶν ἀριόδι-
ων σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ σιγήτησι. Βέβαια εἶναι γνωστὸ,
πὺς οἱ ἀριόδοι μόνο μὲ τὸ «Λελίος», τὸ ἐπίσημο ὄ-
ργανό τους ἐπικοινωνοῦνε μὲ τὸν πολλὸ λαό. Μὰ τὸ δι-
στύχημα εἶναι πὺς τὸ περίεργον αὐτὸ «Λελίος» ἐφα-
νίζεται μόνο κάθε δυὸ τρία χρόνια. Νὰ περιμένουμε
λοιπὸν δυὸ χρόνια γιά νὰ μάθουμε τι ἔχουνε νὰπαν-
τήσουνε οἱ ἀριόδοι στὶς γνώμες τίς δικές μας καὶ
τοῦ Ψυχάρη; Δὲν ὑπάρχει τάχα τρόπος νὰ μᾶς τὴν
ἐνακοινώσουνε γρηγορότερα; Οἱ ἐφημερίδες πού
γειροκοοτήσανε τὸ μεταρρυθμιστικὸ κίνημά τους δὲν
πιστεύουμε πὺς θὰ δυσκολευότανε νὰ τοὺς δώσουνε
τὸ μέσο νὰ μιλήσουνε. Ἡ τώρα πού ἀρχίζει ἡ ἀντι-

δραση, τοὺς ἐγκαταλείπουνε καὶ αὐτὲς ἀπροστάτευ-
τους; Μὰ ἐπιτέλους εἶναι ἐδῶ ὁ «Νουμάς». Οἱ στή-
λες μας εἶναι στὴ διάθεσή τους κάθε στιγμή. Κ' εἶναι
ὑποχρεωμένοι νὰπαντήσουνε. Γιατὶ ἐμεῖς, ἐπιτέλους,
δὲν εἴμαστε ἀπλὰ ἄτομα, πού καὶ πάλε θάπρεπε νὰ
συζητήσουνε μαζί μας. Ἀντιπροσωπεύουμε μὴ ὀμά-
δα, μὰ ὀρισμένη ἰδεολογία, μέσα στο δημοκρατικὸ
κίνημα, καὶ ἡ ἀπάντησι στὶς γνώμες μας ἐπιβάλλεται.
Ἐξὸν ἂν ὑποθέσουμε, πὺς τὸ ζήτημα τὸ παίρνουνε
γιά προσωπικὸ ἢ τοὺλάχιστον οἰκογενειακὸ, ἀδιανο-
μῶντας ἐπιταρχικά γιά τίς γνώμες τῶν ἄλλων μὴ πού
ἔξασφάλισαν τὴν ἐγκρισή τῶν προσηταμένων τους.
Μὰ ἄνθρωποι δημοκράτες μποροῦνε νὰ σκεπτοῦνται
ἔτσι:

ΜΛΘΕΤΕ νὰ ἐκφράξετε μὲ σαφήνεια. Ἡ ἐπι-
στήμη πρέπει νὰναι ἐγκολονόητη, φρονάζει ὁ Ψυ-
χάρης. Αὐτὲς τίς σκέψεις κάνουμε τίς περισσότερες
φορὲς, σὰν τύχει νὰ διαβάσουμε κανένα ἄρθρον φιλο-
λογικὸ ἢ καμιά φιλολογικὴ κριτικὴ. Ἡ ἀοριστολογία
φτάνει στὰ σύνορα τῆς ἀολοιμπίας. Φράσεις στρημιμέ-
νες, σκοτεινές, ἀκατάληφτες, πού ὅσο καὶ ἂν τίς στή-
ψεις ἀδύνατο νὰ βγάλεις νόημα. Βέβαια πρῶτος καὶ
κύριος ὑπεύθυνος ἡ καθαρεῖουσα. Μὰ καὶ κάτι ἄλλο.
Δὲν κατέχουνε ἀκριθῶς τὰ πράματα, δὲ γράφουνε
«ἀπὸ παρουσίας». Πρέπει γὰρ νὰ πεῖς χίλια γιά νὰ
μπορεῖς νὰ πεῖς ἓνα. Μὰ ἅμα οἱ γνώσεις εἶναι φτω-
χές, παρμένες ὅπως-ὅπως ἀπὸ τὸ πρῶτον φιλλοδάκι
πού θὰ διαβάσουμε, τότε μόνο ἡ στρουφνότη καὶ ἡ σκο-
τεινὰ τῆς φράσης μπορεῖ νὰ σκεπάσει τὴν γνησιότη-
τὴς σκέψης. Καὶ νὰ ὁ λόγος πού δὲ θέλωνε τὴν δημο-
τικὴν. Ἡ δημοτικὴ δὲν ἐπιτρέπει στρουφνότητες. Ἄμα
ἔχεις νὰ πεῖς κάτι, θὰ τὸ πεῖς μὲ σαφήνεια. Ἄλλοιό-
τιχα γίνεται γελοῖος. Μὰ μὲ τὴν καθαρεῖουσα μπο-
ρεῖς νὰ λὲς ζουταμάρες καὶ νὰ περνᾷς καὶ γιά σο-
φός.

ΚΕΙΝΟ ποῦχομε καθῆγο νὰ τονίσουμε ξεχωριστὰ
ἀπὸ τὴν κριτικὴ ὁμιλία τοῦ συνεργῶτή μας Ρήγγα
Γκόλφη γιά τοὺς ποιητὲς Μαλαζάση καὶ Πορφύρα,
εἶναι ἡ γλώσσα του. Μιάμιση ὥρα μίλησε σὲ μὴν κα-
θάγια, ἀγνή, κρυσταλλίνα, λεβέντικη δημοτικὴ
γλώσσα σ' ἓνα περνώτατο ἀκροατήριον καὶ κανεῖς δὲ δια-
μαρτυρήθηκε, κανεῖς δὲν κοουράστηκε. Τέτοια εἶναι ἡ
ἀγνή δημοτικὴ σὰν ξέρεις νὰ τὴν μιλήσεις, σὰν ἔχεις
νὰ πεῖς πράματα ζουμερά μὲ αἰτὴν. Οἱ διαμαρτυρίες
ἐμφανίζονται, καὶ μὲ τὸ δέος τους, ὅταν μὲ τίς γλωσ-
σῶδες ἀσθένειες πρόκειται νὰ κοίψουμε τὴν κοφίτη
σκέψή μας. Ἔτσι καὶ τὸ κλασσικὸ ἐπιχείρημα τῶν μι-
χτῶν πὺς γράφουνε μυχτὴ γιατί αὐτὴνε τάχα θέλει ὁ
κόσμος, ἀποδείχεται στὰ πράματα κοφίτη.

ΜΕΣΑ στὴ βιομηχανοποίησι καὶ κερσεαντικοποι-
ήσι τοῦ θεάτρου, πού δημιούργησε ἡ ἀσυνειδη-
σία τῆς ἀχόρταστης ἀστικῆς ἐπιχειρηματικότητος, εἶ-
ναι σὰν ἓνα ξεκούρασμα τῆς ψυχῆς σὰ βλέπουμε νὰ
παροσταίνονται καὶ ἔργα μὲ γήσιο φιλολογικὸν ὀκοπὸ
καὶ ὀλόθερον ἀνθρωπιστικὸν πῶθο. Ἡ Σοσιαλιστικὴ Νε-
ολογία, μαζί μὲ μερικὸς ἄλλους φιλότιμος ἠθοποιός,
ἀνέθεσε στὴ σσηνὴ τίς προάλλες τὸ περίεργον ὀριάν-
του «Ἐγκλημα καὶ Τιμωρία» τοῦ Δοστογιέφσκη σὲ

θεωρητική διασκευή. Κι αυτό πρέπει να το τονίσουμε
 σά μιν αξιέπαινη προσπάθεια για τη μόρφωση του
 λαού μας. Κάποιες υπερβολές και κάμποσες παραξή-
 γημες δημιουργήσανε στον τόπο μας μιὰ εχθρική α-
 τμόσφαιρα για το κοινωνικό μας ζήτημα ανάμεσα σε
 πολλούς, που θά είχανε κάθε λόγο να συμπαιθούνε το
 εργατικό κίνημα. Σοσιαλισμός δεν είναι μόνο η οικο-
 νομική βελτίωση του ατόμου. Πρώτο και κύριο είναι
 το ανέβασμα του σημερινού ήθικου και πνευματικού
 επιπέδου της ζωής πάνω σε μιὰ γερή οικονομική βά-
 ση. Κι αυτό μόνο η φιλολογική μόρφωση του λαού θά
 το πετύχει. Το Θέατρο και το Βιβλίο έχουνε να παί-
 ξουνε το μεγαλύτερο ρόλο στο κοινωνικό δράμα που
 άρχισε να παίζεται. Αντίθετα με ό,τι γίνεται σήμε-
 ρα άλλοι και ποδ πάντων στη Ρωσία, ο λαός μας
 καθιστάρεται τρωμερά σε μόρφωση, γιατί και να θέλει
 να μορφωθεί δεν έχει τα μέσα. Γι αυτό χαϊρετίζουμε
 την τελευταία φιλολογική παράσταση της Σοσιαλι-
 στικής Νεολαίας σά μιὰ καλή άρχή, παραβλέποντας
 κάθε τυχόν τεχνική αδυναμία και σκηνηκή άτέλεια.

ΣΤΗ ΤΖΙΑ

Άμειλια και ογκιές, ξερολιθιές, φράχτες γουμμένοι
 Με τη σοφία την άρτιαστη της φύσης, που θά μένει
 Το αόητο μουσικό στο νού του ανθρώπου: ο γεωμετρία
 Της μέλλουσας και των πουλιών, πανόρια! Κι' ο σοφία
 Της ζωής, καταπόνηση, κι' ο κάταστρο σπιτάκι
 Σα' ελ' ημικά ησοάκια!

Άγρος φρυγή, βροχός, ού μίχρη, στο μοιχείνιο
 Της πολιτείας έγρα ζωηρότατο άεροπτεράκι.
 Το κάκον, εκεί, τ' νόημα των καιρών για να κρατήσω
 Πασαίλω: μίς στον κορναχτό γίνεται, εμπρός και πίσω,
 Το δάκρυ, το χαμόγελο. Κι' άπαισία τη ρολόγια
 Αιολών, το βράδι, λόγια.

Πώς λαχταρώ, νησί μου γελιστό, πάντα να ζήσω
 Σα' τόκαλα άεροπλάνα σου, την πολιτεία γάριστο!
 Έδω πόσο μεση ή ζωή! πόσο γλυκά τα λόγια
 Που λέει το άγαθό στο γυαλό! Και τί σοφία ρολόγια
 Γαύσιμα κι' ο ήλιος! Τι σερνό χορό σέρνον οι άδες,
 Οι υπέρμορφες κόρες!...

Τζού, 1918

K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΤΗΣ ΔΥΓΕΡΗΣ

Την είδα, την άπάντηρα τη λυγρή σά κάστρα
 Σα' κάστρα που τα στοιχειώσαν και τα φυλάν οι δράκοι
 Χειπώνη ή σιδερόπαιρη — Νεράϊδα Όνειροπλάστρα
 Πλάτος διαβάνη; δίπλα, δός μου να πιω νεράκι,
 Να πιω νεράκι δυσοσφό, τί πάω για να πεθάνω...
 — Έδω περ' όδεν έχομε ξανθό παλληκαράκι,
 Έχω κραιό γινωσιστο, έχω μικρό φαρμάκι,
 Κι' απ' ό,τι θέλεις κόπιασε μαζί να πιούμ' άπάνω.

Βαρειά κομμάκι, όμορφότε, βαρεια κι αναστενιάεις.
 Έύπνα λεβέντη κι έρεξε, οδοίαν οι οραούδες
 Κι' ο μαύρος σου σε καρτερεί: τί στέκεις και λογιάζει;
 Έύπνα κι άπάνω σά βονά χορεύοντε οι άγροίτες.
 — Που νύβρω ποδια λυγρή ξανά για να κινήσω;
 "Αχ, το γυμνάσιο κραιό, μαρίστρα ξελομύστρα,
 Μου πήρε τα σνίλοια και πάω να λημονήσω,
 Κάλλιο φαρμάκι να κερών σά στοιχειωμένα κάστρα!...
 — Έύπνα λεβέντη κι έρεξε, οδοίαν οι οραούδες
 Κι' ο μαύρος σου σε καρτερεί: τί έχεις κι αναστενιάεις;
 Έύπνα κι άπάνω σά βονά χορεύοντε οι ξανθοίτες
 Τι με κοιτάς παρόξενε; Τι με το νού σου βίβεις;
 — Ξανθή Νεραϊδογέννητη! Για τόμορφο σου γελι
 Λογιάζω νεραϊδόλαλο τραγούδι να σου πάλω.
 Τα Παραμύθια σ' έμψιλαν και σ' έμψησαν οι Θρύλοι
 Μες τα μέγα πάνω μου κοντά σου να πεθάνω!...

ΣΜΟΛΑΚΑ

ΜΑΡΤΙΑΤΙΚΟ

Κοκκινολαίμη, χειμωνοτρουλίτη,
 Της φράχτης και των σικηριών αλήτη,
 Μόλις τα πρώτα πρόβαλαν ροδάμια
 Μέσα απ' τις καφαλές και τα σφεντάμια,
 Της φουλακής σου άφήρες τον κρυφάνα,
 Που σ' είχε κλείσει ο φόβος του χειμώνα,
 (— Βγήρες, θέλω να ειπώ, απ' την άρμπυροξο
 Με κάτι δραματάλισματα σκερτσόζα, —)
 Και πρώτα σ' ένα χαμαϊδό(ν) άγκάθι
 Έστάθης να λιαστής. Σάν κατακάθι
 Πίκρας γαργάρισε στο λάργυγά σου,
 Μά ετύς ξεχύθηκε το τούλιμά σου
 Πάνου απ' τα ξερά της φράχτης ρείκια,
 Σάν το χοχλάκιμα, που στα χαλίμα
 Τ' άκρογαλιού γλυστρά — σά γέλιου τούμμα
 Καθώς τα χείδογαργαίει το κίμα...

Κοκκινολαίμη, κάτι θάχεις πάθει...
 Έψήλωσε ή δουλειά σου και τ' άγκάθι
 Παράτησε με κάποια καταφρόνια,
 Και στής ψευδακακίας τ' άριοκλόνια,
 — Πίσω απ' του κήπου μου τη μάντρα άνέθηκε.
 Σε βλέπω, κι' όρκο παίρνω πως χαζεύεις
 Με τα σπουργίτια που τα ξεκληρίδια
 Τόσα ξετσιπίατα κάνουν παιγνίδια,
 Σηκώνοντας τη ρούγα απ' τις φρονές τους.
 Τώρα πώχουν τις έρωτογοιότρες τους...

Μά δε θά σ' άρεσε το ραβάτι
 Κι' αυτών, — κι' επέταξες στο κωπαρίσιο
 Το πιο άηπλό, — στην τζήμη του επιάστis.
 Κι' άφου καλά έχει έρπεροζυγιάστis.
 "Άνοιξες μ' άνταπόκριση έναρμόνια
 Με κάποια αιδεροπλάνα γελιδόνια,
 Που ή όστρια ή χτεσινή θά' τάχει φέρε
 Πέρα απ' του Νότου τα υπεροπόντια μέρη...

Κι' έχετε σεις τώρα άλλο ραβάτι
 Αιτού ψηλά, — όσαν ιοργύρω ή Φύση
 Σ' άγατολή, στη δύση και στα πλάγια
 Μ' όλα της να σμαράγδισε τα μάγια.
 Και μεθυσού σās έφερε κατάνηξη...

— Μά, ο άνδρωπε, δε νιώθεις; Ήθε ή "Άνοιξη!
 (— Πώς θέλεις σάν το νιώσω, άλαφροπούλι.
 Βαρειεστημένος απ' το μεροδούλι:
 Ταιριάζει σ' ό κέφι να έχεις κ' όστρο.
 Που κοινωνιαίξισα μέσ' στο μαίστρο...
 Μά γέ, πώχει τυλίξει σά σφαλίγκι
 Σ' ένα αδιάλυτο δίχτυ ή Άνάγκη,
 Μιάν έπαρξη μοιάζω κομματιομένη,
 Που χάση από το Χάρο περιμένει...
 Μόνον αυτός θά δώσει στην ψυχή μου
 Φερό άνοιξιάτικου κι' άγέρα πρήμου
 Για να ξεφύγει σ' άσπρα όνειρονήσια,
 Που κρύβονται πίσω απ' τα κωπαρίσια...)

Φιλιστά

NOTARIUS